

מסורת הש"ס

(א) [מספ"ס פ"ג] ב"מ ג.
יומא ט. ט. (ג) [מ"ס] שבת
יג. ד"ה ר"ב (ג) [מ"ס] שבת
יומא ט. ט. ד"ה מעשר.
(ד) [מספ"ס פ"ג] ג.
(ה) [מ"ס] פ"ג ע"ש.
(ו) [מספ"ס פ"ג] ע"ש.
(ז) [מ"ס] פ"ג ע"ש.
(ח) [מ"ס] פ"ג ע"ש.
(ט) [מ"ס] פ"ג ע"ש.
(י) [מ"ס] פ"ג ע"ש.
(יא) [מ"ס] פ"ג ע"ש.
(יב) [מ"ס] פ"ג ע"ש.
(יג) [מ"ס] פ"ג ע"ש.
(יד) [מ"ס] פ"ג ע"ש.
(טו) [מ"ס] פ"ג ע"ש.
(טז) [מ"ס] פ"ג ע"ש.
(יז) [מ"ס] פ"ג ע"ש.
(יח) [מ"ס] פ"ג ע"ש.
(יט) [מ"ס] פ"ג ע"ש.
(כ) [מ"ס] פ"ג ע"ש.

הגהות הב"ח

(א) במשנה שו"ת ה"ק
(ומכאן אומרים) ח"מ
ו"כ פ"ה ל"ג ל"ה ו"ק
בירושלמי [מספ"ס] (ג) ג'ג'
אמר ר' יוחנן וכו' כ"ט:

גליון הש"ס

ג'ג' אורא דשמיא. ר"ק
פ"ה דכרית:

מוסף רש"י

ביטל את הירודי. שג'
מעשר ואפילו של חברים
שאינו לומר בערתי הקדש
מן הבית וגם נתמיו לז"י
לפי שלא היו נותנים מעשר
ראשון לז"י הנהלתי,
דחמנא אמר לז"י
וקנסניה עורא וזה לתמו
לכניהם (ב"מ ז.) ודור על
הדמאי. נלוקח מעס
הארץ שמיא הכל מספק
מפני שהטעם עון מיתה,
חוק מן התרומה שלא גזר
להפרישה ולא גזר על
הנמא, לפי שגלה כל
גזול ישראל וראה שהיו
עמי הארץ מתלגין
במעשרות ולא היו מפרשים
אלא תרומה גדולה (שם).
מפריש ממנה תרומת
מעשר ונותנה לכהן.
משום דסבר עס הארץ לז"י
הוא דפקד דחמנא למיתב
תרומת מעשר ולא לז"י
(בכורות יא: ע"ש) שני
שורדי כו' בגמ'.

ואנן יכני ליה לכהנים. דקנסניהו עורא כדאמר' ביצמות (דף פו:)
וכיון דאינן נותנין כתקנן אין יכולין לומר וגם נתמיו לז"י ככל
מנחתם: **פחילה.** ונתת לז"י זה מעשר ראשון לגזר זה מעשר עני
בשעריך זה מעשר שני דכתיב לא תוכל לאכול בשעריך (דברים י:)

ואנן יקא ירבינו לכהנים ולז"י אשר
מעשרות אמר ריש לקיש בכל בית שאין
מתודה על מעשר ראשון שוב אין מתודה
על שאר מעשרות מאי טעמא אמר אביי
הואיל ופתח בו הכתוב תחילה מכלל
דאפרושי הוו מפרשי והא תניא אף הוא
ביטל (א) את הירודי וגזר על הדמאי ילפי
ששלה בכל גבול ישראל וראה שאין מפרשים
אלא תרומה גדולה בלבד ומעשר ראשון
ומעשר שני (ב) מקצתן מעשרין ומקצתן אין
מעשרין אמר להם בני בואו ואומר לכם
כשם שתרומה גדולה יש בה עון מיתה כך
תרומת מעשר וטבל יש בהן עון מיתה
דעמד והתקין להם הלוקח פירות מע"ה
מפריש מהן מעשר ראשון ומעשר שני מעשר
ראשון מפריש ממנה תרומת מעשר (ג) ונותנה
לכהן ומעשר שני עולה ואוכלו בירושלים
מעשר ראשון ומעשר עני המוציא מחבירו
עליו הראיה תרתי תקן ביטל ירודי דחבירים
וגזר על דמאי של עמי הארץ: ואף הוא
ביטל את המעוררים: מאי מעוררים אמר
רחבה (ד) בכל יום ויום שהיו עומדים ליום על
דוכן ואומרים: **עורה** למה תישן ה' אמר
להן וכו' יש שינה לפני המקום והלא כבר
נאמר **הנה לא ינום ולא יישן שומר ישראל**
אלא בזמן שישראל שרויין בצער ועובדי
כוכבים בנחת ושלוחה לכך נאמר עורה למה
תישן ה': ואת הנוקפים: מאי נוקפים אמר
רב יהודה אמר שמואל (ה) שהיו מסרמין לעגל
בין קרניו כדי שיפול דם בעיניו אתא איהו
בטיל משום דמיוחו כי מומא במתניתא תנא
שהיו חובטין אותו במקלות כדרך שעושים

אותו לפני עבודת כוכבים
אלו לא מריפות שמא ניקב קרום של מוח עמד והתקין להם טבעות בקרקע: עד ימיו היה פטיש
מכה בירושלים: בחולו של מועד: כל ימיו לא היה אדם צריך לשאול על הדמאי: כדאמרן:
מתני' משבטלה סנהדרין **בטל** השיר מבית המשתאות שנאמר **בשיר לא ישתו יין וגו'** משמרתו
נביאים הראשונים בטלו אורים ותומים משחרב בהמ"ק בטל השמיר ונפת צופים ופסקו אנשי אמונה
מישראל שנאמר **הושיעה ה'** כי גמר חסיד וגו' רשב"ג אומר (ו) העיר ר' יהושע מיום שחרב בהמ"ק אין
יום שאין בו קללה ולא ירד הטל לכרבה וניטל טעם הפירות ר' יוסי אומר אף ניטל שומן הפירות ר'
שמעון בן אלעזר אומר המהרה נטלה את (ז) (המעם ואת) הריח המעשרות נטלו את שומן הדגן (ח) וחכמים
אומרים הונות והכשפים כילו את הכל: **גמ'** וממאי דמשבטלה סנהדרין כתיב אמר רב הונא בריה
דרב יהושע דאמר קרא **קנים** משער שבתו בחורים מנגינתם אמר רב * אודנא דשמעא זמרא תעקך אמר
רבא זמרא בביתא חורבא כסיפא שנאמר **קול ישורר** בחלון חרב בסף כי ארוה ערה מאי כי ארוה
ערה אמר ר' יצחק (ט) (ב) בית (י) המסוכך בארזים עיר הוא אלא אפי' בית (י) המסוכך בארזים מתרועע אמר רב
אשי שמע מינה כי מתחיל חורבא כסיפא מתחיל שנאמר חרב בסף ואיבעית אימא מהכא **ושאיה**
יוכת שער אמר מר בר רב אשי לדידי (י) חזי ליה ומנגה כי תורא אמר רב הונא זמרא דנגדי ודבקר שרי
(י) דגורדאי אסיר רב הונא בטיל זמרא קם מאה אוזי בוזא ומאה סאה חיטי בזוא ולא איבעי אתא רב
חסדא ולזיל ביה איבעאי אוזא בזוא ולא משתכח אמר רב יוסף זמרי גברי ועני נשי פריצותא זמרי
נשי ועני גברי כאש בנעורת למאי נפקא מינה לכתולי הא מקמי הא אמר ר' יוחנן כל השותה בארבעה
מיני זמר מביא חמש פורעניות לעולם שנאמר (יא) **הוי משכימי בבקר** שחר ירדפו מאחרי בנשף יין ידליקם
והיה כגור ונבל תוף וחליל ויין משתיהם ואת פועל ה' לא יביטו מה כתיב אחריו (יב) **לכן גלה עמי מבלי**
דעת שגורמין גלות לעולם וכבודו מתי רעב שמביאין רעב לעולם והמונו צחה צמא שגורמין לתורה
שתשתכח מלומדיה (יג) וישח אדם וישפל איש שגורמין שפלות לשונאו של הקב"ה (יד) ואין איש אלא הקדוש
ב"ה שנאמר (טו) **איש מלחמה ועיני גבוהים** תשפלנה שגורמין שפלות של ישראל ומה כתיב אחריו לכן
הרחיבה

עגלה ערופה פרק תשיעי סוטה

מה.

אין אדם מנקה אפי' אכצבו (חולין ז: ד) ניקוף מרלה כדס עולה (סס):
טבעות. להכניס זואר בהמה לתוכו: **כדאמרין.** שחין שיהו כל
הלוקחין מפרשין ולא היה אדם צריך לישאל לחזירו חזר שלקח
מעם הארץ הפרשת דמאי: **מתני'** **בשיר לא ישתו יין.** ובגמ'
מפרש מנא לן דמשבטלה סנהדרין

הוא: **נביאים הראשונים.** בגמרא [ע"ז]
מפרש: **נופס לופים.** מפרש בגמ' [שם]:
אנשי אמונה. צומחים בהקב"ה וסומכין
עליו לעשות טוב ואין דואגין לחסרון:
גמ' **אמר רב יוסף.** הכי קאמר וכו'
בית המסוכך צאחים עיר הוא
שלא יחא נוח ליחרכ: **מפרוע.**

לשון ערה כמו ערו ערו (תהלים קל):
כסיפא מסחיל. מאיסקופת הבית
ופתחו מתחיל: **ושאיה.** לשון דעבי
השואה מאין יושב וממך כך שעירים
מרקדים שם ומנגחין וכותמין את
שערי: **ומרי דנגדי.** מושגי ספינות
בחצל שרי שאינו אלא לזרס
במלאתם: **ודבקי.** שזומרין בשעה
שחורשין ואינו אלא לכון את השוורים
לתלמיהם שהולכין לקול השיר דעבי
עליהם: **דגורדי.** אינו אלא לשחוק:
נעל זמרא. גזר על דורו שלא זמרו
בצינים וצינים משמאות: **ולא איבעי.**
ולא היו רוצים לקנותם בכך: **זנול**
נע. ולא הקפיד למחות צידס: **כאש**
בנעורת. לפי שהעונה מטה אנו
לשמע את המזמר לענות אחריה
ונמלאו האנשים נותנים לבס לקול
הנשים וקול צאשה ערוה (שיר ג) ומצער
השמיני את קולך (שיר ג) ומצער
את יצרו כאש בנעורת אכל זמרי גברי
ועניין נשי קצת פריצות יש דקול
צאשה ערוה אכל אינו מצער יצרו
כל כך שאין המומרים מטיס אונס לקול
העוים: **לנעולו האי מקמי האי.**
אם אין שומעין לנו לנעול את שניהם
נקדים לנעול את זה שהוא כאש בנעורת:
כאש זמרא. כמא (שמות י) מתרגם כחותא:
הרחיבה

אותו להם עד מתי אתם מאכילין נבילות למזבח נבילות הא שחית
להו אלא מריפות שמא ניקב קרום של מוח עמד והתקין להם טבעות בקרקע: עד ימיו היה פטיש
מכה בירושלים: בחולו של מועד: כל ימיו לא היה אדם צריך לשאול על הדמאי: כדאמרן:
מתני' משבטלה סנהדרין **בטל** השיר מבית המשתאות שנאמר **בשיר לא ישתו יין וגו'** משמרתו
נביאים הראשונים בטלו אורים ותומים משחרב בהמ"ק בטל השמיר ונפת צופים ופסקו אנשי אמונה
מישראל שנאמר **הושיעה ה'** כי גמר חסיד וגו' רשב"ג אומר (ו) העיר ר' יהושע מיום שחרב בהמ"ק אין
יום שאין בו קללה ולא ירד הטל לכרבה וניטל טעם הפירות ר' יוסי אומר אף ניטל שומן הפירות ר'
שמעון בן אלעזר אומר המהרה נטלה את (ז) (המעם ואת) הריח המעשרות נטלו את שומן הדגן (ח) וחכמים
אומרים הונות והכשפים כילו את הכל: **גמ'** וממאי דמשבטלה סנהדרין כתיב אמר רב הונא בריה
דרב יהושע דאמר קרא **קנים** משער שבתו בחורים מנגינתם אמר רב * אודנא דשמעא זמרא תעקך אמר
רבא זמרא בביתא חורבא כסיפא שנאמר **קול ישורר** בחלון חרב בסף כי ארוה ערה מאי כי ארוה
ערה אמר ר' יצחק (ט) (ב) בית (י) המסוכך בארזים עיר הוא אלא אפי' בית (י) המסוכך בארזים מתרועע אמר רב
אשי שמע מינה כי מתחיל חורבא כסיפא מתחיל שנאמר חרב בסף ואיבעית אימא מהכא **ושאיה**
יוכת שער אמר מר בר רב אשי לדידי (י) חזי ליה ומנגה כי תורא אמר רב הונא זמרא דנגדי ודבקר שרי
(י) דגורדאי אסיר רב הונא בטיל זמרא קם מאה אוזי בוזא ומאה סאה חיטי בזוא ולא איבעי אתא רב
חסדא ולזיל ביה איבעאי אוזא בזוא ולא משתכח אמר רב יוסף זמרי גברי ועני נשי פריצותא זמרי
נשי ועני גברי כאש בנעורת למאי נפקא מינה לכתולי הא מקמי הא אמר ר' יוחנן כל השותה בארבעה
מיני זמר מביא חמש פורעניות לעולם שנאמר (יא) **הוי משכימי בבקר** שחר ירדפו מאחרי בנשף יין ידליקם
והיה כגור ונבל תוף וחליל ויין משתיהם ואת פועל ה' לא יביטו מה כתיב אחריו (יב) **לכן גלה עמי מבלי**
דעת שגורמין גלות לעולם וכבודו מתי רעב שמביאין רעב לעולם והמונו צחה צמא שגורמין לתורה
שתשתכח מלומדיה (יג) וישח אדם וישפל איש שגורמין שפלות לשונאו של הקב"ה (יד) ואין איש אלא הקדוש
ב"ה שנאמר (טו) **איש מלחמה ועיני גבוהים** תשפלנה שגורמין שפלות של ישראל ומה כתיב אחריו לכן
הרחיבה

עין משפט גזר מצוה

בטא א מיי פ"ה מהל'
משער הלכה ד:
ג ב מיי פ"ה מהלכות
מעשר שני הלכה ז יב:
נא ג מיי פ"ה מהלכות
מעשר הלכה א סמג
עשין קלח:
גב ד מיי שם הלכה ז
[טור יו"ד סוף סי'
שלא]:
גה ה מיי פ"ה מהלכות
מעשר הלכה יד סמג
עשין מד"ס ג טור ש"ע
ח"מ סי' תקס סעף ג:

תורה אור השלם

1. עורה לקוח תישן
אדי' דקדק'ה אל תנח
לצצת: תהלים מר כד
2. הנה לא ינום ולא
יישן שומר ישראל:
3. בשיר לא ישתו יין
יזמור שומר ישראל:
4. הושיעה ה' כי גמר
חסיד כי פסו אמונים
מבני אדם: תהלים יב
5. וקנים משער שְׁכֵבו
בחרוים מנגינתם:
איכה ה יד
6. ורצבו בחובות עדרים
כל חזיתו גזי קאת וגם
קפד בבפתריה לזינו קול
ישורר בחלון חרב בסף
כי ארוה ערה:
7. נאשר בעיר שקמה
ושאיה יבת לשערי:
8. הוי משכימי בבקר
שכר ירדפו מאחרי
בבשף יין ידליקם:
9. לכן גלה עמי מבלי
דעת וכבודו מתי רעב
והמונו צחה צמא: לכן
הרחיבה שאול נפשה
ופערה פיה לכלי חק
וירד וירדה והמונה
ושאנה ויעלו בה:
10. וישח אדם וישפל
איש ועיני גבוהים
תשפלנה: ישעיהו ה טו
11. איש מלחמה יין
שמות טו ג: